

V odbor so voljeni po listkih z absolutno večino glasov gospodje: Funtek Anton, Govekar France, Močnik Matej, Podkrajšek Henrik, Praprotnik Andrej, Praprotnik France, Stegnar Feliks, Tomšič Ivan, Žumer Andrej.

Dela ima kakor vsako leto, tudi za prihodnje „Nár. Šola“ dovolj. Odboru naj bi imel pri novem jako važnem a tudi težavnem delu veliko srečo in tudi dovolj vztrajnosti.

Hvalo izreči moramo na tem mestu slavnemu mestnemu zboru, rekše njega predsedniku gosp. županu Pet. Grasselli-ju, ki je za zborovanje blagovolil prepustiti mestno dvorano v porabo. (Dalje prih.)

D o p i s i.

Iz Postojine. (Dalje in konec.) Za razrednico in tednik sestavil se bode, kakor že znano, samo jeden spis. Do časa, da vdobimo tak formular, rabita naj se sedanja spisa. Pri šolski matriki pogrešam tu pa tam vkupnega pregleda. Šolske knjižnice so se letos vsled ukaza gosp. ministra za uk in bogočastje revidirale, in mnogo nepripravnih knjig odstranilo se je iz šolarskih knjižnic. Knjige se, kakor kažejo izposojevalni zapiski, prav pridno berejo. Obzavlati je, da imamo v Slovenskem tako majhno število pripravnih knjig za šolsko mladino. Svetujem sposobnejšim učiteljem, da bi posamezno ali vkupno pričeli spisovati take knjige v izviru ali pa jih prelagati iz nemškega. Tako delo, da ne govorim o njega koristi, bi se gotovo tudi izplačevalo, saj je vendar veliko število slovenskih šol, ki bi z veseljem segale po teh knjigah. Zapazil sem, da mnogo bukvarničnih knjig še sedaj ni vezanih, zatorej naj bode skrb šolskih voditeljev, da se to v kratkem zgodi.

Šolski okraj šteje letos 5148 za šolo godnih otrok. Od teh bilo je obiskujočih 4879. Rednih šol je 36, od kojih so 3 čveterorazrednice, 2 trirazrednici, 5 dvorazrednic in ostale (26) so enorazrednice. Razun tega je tudi jedna šola za silo. Na novo pričela se je šola na Ustji in drugi razred v Št. Petru in v Slavini. V prihodnjih letih napravilo se bode zopet nekoliko novih šol, tako v Bukovji, v Palčjih in Koritnicah, dalje ekskurendna šola v Ležečah in menda na Kovku. V vseh šolah poučuje 10 nadučiteljev, 33 učiteljev, 10 učiteljic, 2 pomožna učitelja in jeden učitelj za silo, skupaj 56 učiteljskih moči. Na posameznega učitelja pride povprek 94 za šolo godnih in 88 šolskih otrok. V ponavljalno šolo hodilo jih je izmej 1078 godnih otrok 1020.

Na 11 šolah je celodnevno, na 24 poludnevno in na jednj večrazrednici nekaj celónekaj poludnevno poučevanje.

Hoja v šolo je v obče redna, a nahaja se nekaj šol, katere se neizrečeno slabo obiskujejo. Za Boga, ali ni to žalostno, če jih manjka cela tretjina ali polovica učencev, da še več, kakor sem to zapazil danes teden, ko jih je bilo od 165 popoldanskih otrok le 43 navzočih. Po zimi opovirala sta sneg in burja redno šolsko obiskovanje. Take zamude so sevéda opravičene. Neopravičeno pa je mnogokrat izostajanje v poletenskem času. Paša ali delo na polji nista postavna vzroka, da bi se šola zanemarjala in učitelj mora take zamude na vsak način zabranjevati. Resno naj opominja otroke k rednej šolskej hoji, ter zanikerne vestno izkazuje. Zamude naj se krajnemu šolskemu svétu vsak mesec dvakrat naznanijo in sicer kakor nam vleva predpis, opravičene in neopravičene. A pri neopravičenih zadestuje, da se vpiše vkupno število zamud in vkupno število izostalih učencev. Če je iz jedne družine izkazanih več otrok, se priporoča, da se njih imena v izpisku drug za drugim pišejo in to radi boljšega pregleda pri določitvi kazni. Pri onih učencih, kateri so v obeh polovicah naznanjeni, naj se to v drugem izkazi razvidno stori. Šolski voditelji naj bodejo pri slehernej obravnavi o šolskih zamudah navzoči, kajti oni vedo najbolje presoditi, kdo je kriv, ali nekriv.

Z učnimi pripomočki so šole većinoma prav dobro preskrbljene. Kjer jih še kaj primanjkuje, skrbi naj šolski voditelj, da se bodejo v kratkem napravili. Priporočam g. g. učiteljem, da si pomnože zbirko domačih prirodnin. Z dobro voljo in nekoliko marljivostjo pridobé si lahko učitelji brez posebnega truda in brez stroškov vsakovrstnih učil, katera bodejo dobro služila pri realičnem pouku. Zapazil sem, da so učni pripomočki sicer vpisani v inventariji, a zaznamovani niso z dolečnimi številkami in s šolskim pečatom. To naj se pri priložnosti stori. Za snago v šoli se v obče dobro skrbi, a vendar nahajajo se še zmeraj učitelji, ki so v tej zadevi premalo natančni in se ne zmenijo za to, so li tla pometena, stene in orodja osnažene prahu, ali ne. Dolžnost uči-

teljeva je, da skrbi za snago v šoli, in da je zahteva od krajnega šolskega sveta prav odločno. Kjer je pa učitelj snazjenje sobe proti plačilu sam prevzel, odgovoren je za snago le sam.

Šolska oprava, izvzemši klopi, je v občini v dobrem stanju. Nove klopi napravile so se letos v Orehku, Vrbovem, na Ustji, Ostrožnembrdu in drugem razredu v Št. Petru in v Slavini. V nekaterih šolah bile bi nove klopi silno potrebne, torej nam bode skrbeti, da se napravijo. Nekateri šole imajo zagrinjala na oknih, da se otrokom odvrata prehuda bliščeča solnčna svetloba. Priporočam to napravo vsem šolam v posnemo. Kot nedostatek je omeniti, da se skoraj po vseh učilnicah nahajajo železne peči. Kjer se napravlja nova peč, naj dela učitelj odločno na to, da se postavi lončena. Šolska soba naj bode uže pred začetkom nauka topla, da se v šolo prihajajoči otroci vendar nekoliko pogrejejo. Vestno naj učitelj skrbi, da bode v sobi vsaj 13° gorkote. Več gorkote sem v zimskem času le redkokedaj v kaki šoli zapazil, a manj pa dostikrat. Kjer je šolska soba velika in peč slaba, treba je začeti uže zgodaj kuriti. Krajni šolski svet mora potrebna drva preskrbeti. Pri beljenji šolskih sob pridene naj se apnu nekoliko višnjeve barve, ker je to zdravješe za oči. Slednjič opozorujem učiteljsvo na to, da se od učenek konsekvatno zahteva, da so v šoli odkrite. Dečkom ne sme se dopuščati, da imajo zavratnice okoli vratu, ker se potem iz sole gredeč lahko prehladijo. Od vsakega učenca zahteva naj se, da ima pri sebi žepno ruto. Učencem je treba tudi strogo prepovedati, da črnilnih madežev ali peresa z jezikom ne oblizavajo. Vžitje nezrelega sadja jim je strogo braniti, opozorec jih na nevarnost kolere; kopanje je le pod varstvom odraslenih dopuščati, da se tako vsaka nesreča zabrani.

Iz navedenega je razvidno, kako obširne in težavne so naše dolžnosti; a te dolžnosti so tesno zvezane z učiteljskim stanom in čem vestnejše jih bomo izpolnovali, tem blagodejnejše bode naše delovanje.

»Sloga jači, nesloga tlači« — ta zlati izrek naj je glavno vodilo vsega učiteljevega delovanja. O tem poročal je gosp. Fran Mercina, učitelj na Gočah, dobro, vendar bi bilo boljše, ko bi bil opustil nekatere opazke.

»Prava metoda in dobra disciplina je uspešnega poučevanja naj plemenitejša rastlina.« O tem poročal je gosp. Josip Rustija, učitelj v Orehku v občino zadovoljnost.

»Razgovor o spisu Postojinskega okraja.« Gospod nadzornik opomni, da še niso vsi učitelji vposlali opisa svojega kraja ter podaljša obrok do konec počitnic. Na predlog gosp. Perneta se bode volil iz obstoječih odsekov potem še jeden poseben odsek, kateri bode vse delo pregledal, in potem se bode volil jeden izmed učiteljsva, kateri bode imel nalogo še jadenkrat vse delo pregledati.

Sedma točka je bila, kakor običajno, poročilo o okrajni učiteljski knjižnici.

V stalni odbor bili so voljeni z vsklikom vsi dozdanji udje in v knjižnični odbor za Postojino učiteljsko osebje iz Postojine in za Vipavo pa učiteljsko osebje iz Vipave.

Samostojna naveta bila sta dva in sicer jeden od gosp. Dimnik-a in jeden pa od gosp. nadučitelja Kavčič-a, obadva zadevajoč gmotno stanje učiteljev. Na predlog g. nadzornika se je pooblastil gosp. nadučitelj Zarnik, da obadva predloga v eno prošnjo združi ter odpošlje o pravem času sl. dež. zboru.

Potem predlaga še gosp. nadučitelj Pin, da bi krajni šolski sveti redno vsaki mesec zapisnike sej sl. c. kr. okr. š. svetu pošiljali; predlog se vzprejme jednoglasno.

Potem konča se zborovanje z trikratnim slava-klicem na prsvetlega cesarja, in učiteljsvo je zapelo »cesarsko pesem«.

Pri obedu pri gosp. nadžupanu Fr. Vičiču, pri katerem nas je počastila slavna »Postojinska godba«, napivalo se je presvetlemu cesarju, veleblagorodnemu gosp. deželnemu predsedniku, gospodu okrajnemu šolskemu nadzorniku, zastopnikom učiteljsva v okrajnem šolskem svetu, zbranemu učiteljsvu i. t. d.

Iz Primorja, meseca oktobra. (Opomin in prijazna beseda primorskim učiteljem.) Zopet je nastal »učiteljski vihar« v tržaškej »Edinosti«. Ako pojde takó dalje, utegnejo postati ti spori práv kronični. Tudi takrat bi si bili segali učitelji — nasprotniki »v lasé«, da se ni »Edinostin« urednik postavil v sredo ter še precej osorno zavrnil šestorico (?) razzaljencev. Povod pa je bil spis »O stanovih ter (!) o učiteljskem stanju posebej«. Spis je — kakor sam pravi — namenjen starišem in dijakom v razmišljanje o pričetku novega šolskega leta ter se drži začetka — govorec o študijah in prihodnosti različnih omikanih stanov — še precej postavljenih si mej; dospevši pa do ljudskega učitelja se pojavi v pisatelji (ali pisateljih?) neka posebna gorečnost, vsled katere se daleč prekorače določene meje, more biti dobro mislečega spisa. Pisatelj primerja nekedarjo vzorazbo učiteljev se sedanje. »Nekedar« — pravi — »moral je učiteljski kandidat pred vstopom v učiteljsko dovršiti vsaj spodnji gimnazij ali spodnjo realko. A sedaj so — vsaj pri nas na Primorskem — olajšave mogoče. Mladenič, ki ima 15 let in je dovršil

ljudsko šolo, vsprejme se po ostalem vsprejemnem izpitu na učiteljsiše. Dognavši tukaj 4 tečaje, stopi kot 19leten mladenič mej svet kot vzobrazevatelj in odgojevatelj najdražega našega zaklada, nadepolne mladeži naše! . . .«

Vse práv — ali le z dostavkom, da mora kandidat dovršiti enoletno pripravljavnico preden vstopi v učiteljsiše, ali pa da pri vsprejemnem izpitu dokaže toliko znanstvene vzobraženosti, kar se je zahteva na pripravljavnici in ne na ljudski šoli, kakor je dan danes na Primorskem. To je gosp. pisatelj pozabil povedati — gotovo ne na čast učiteljskega stanú, h kojemu se tudi on prištevá.

In ako natančneje primerjamo nekedanjo vzobrazbo učiteljev sè sedanjo, ali je mej njima res tolik razloček? — Le resumirajmo študije nekedanje vzobraženosti! Te so bile: Ljudska šola (ki se sè sedanjo po učnem smotru ne dá primerjati), 3 ali 4 leta spodnjega gimnazija ali realke in 3 ali tudi **dve** leti vzobrazevališča. Vse to znaša razen ljudske šole 7, 6 ali tudi 5 let vzobrazevanja. — Ali se v tem času ni učil kandidat tudi kacega predmeta, katerega kot učitelj neobhodno ne potrebuje, katerega se pa ni priučil v tolikej meri, da bi mu mogel kaj koristiti k občnej umstvenej vzobraznosti! — Iz vsacega nekaj iz vsega nič! Izgubljen čas! — Lehko je pisati: »Učiteljem (iz nove »fabrike«) manjka popolne potrebne intelektualne izobrazbe, uglajenih manir, jezikoznanja, i. t. d.« To bi bilo še precej verjetno, ako bi bili učitelji iz stare »fabrike« vsi absolvirani gimnazijci ali realci, ali kaj tacega trditi o srednješolskem tretješolci ali četrtošolci, je nekoliko presmelo. Sploh pa si toliko »uglajenih manir« pridobi dan danes užé vsak čevljarski učencec, kakor dijak na srednji šoli, na katerej je vzgoja žal na takó nizkej ali práv za práv nobenej stopinji.

Kar se tiče jezikoznanja, mora se priznati, da smo se učitelji iz stare »fabrike« bolje poučili nemškega jezika, nego naši »novi« tovariši. Ali pa to naše slovenske ljudske šole toliko koristi? — Gledé slovenščine se pa drznem celó nasprotno trditi.*) Iz lastne izkušnje kot dijak in učitelj vem, da se nismo na celem gimnaziju naučili polovice toliko slovenske slovnice (in ta mi je v jezikoznanji naj važnejša), kakor se je terjá dan danes v prvih dveh tečajih učiteljsiše. Ali se na srednjih šolah slovenska slovnica sedaj kaj bolje goji, ne vem. —

In kakó se ima sè specijalno vzobrazbo »novih« učiteljev in »starih«? — »Ein Gelehrter ist noch kein Lehrer« pravi neki nemški pedagog.

Slednjič se mora novej vzobrazbi učiteljev priznati še neka prednost, in ta je, da nam ona vzgojuje učitelje, kateri užé precej po dovršitvi ljudske šole vedó, kaka prihodnost da je čaka. Nekedaj je bilo to drugače; srednješolec — ne vsak — poskusil je ali želel marsikaj družega in ko ni šlo iz katerega koli vzroka, zatekel se je v staro preparandijo — od tega jej zdeto ime »refugium peccatorum«. Toliko v priznanje »novim« tovarišem!

Sicer pa ni, da bi se ni za jedno ni drugo dosedanjo vzobrazbo učiteljev posebno ogrel; vsaka ima svoje pomanjkljivosti, katere se odpravijo le takrat, ko se naša učiteljsiša in dotične pripravljalne šole toliko prestrojé, da nam podajo nalogi národne vzgoje primerno, splošno in specijalno vzobražene učitelje. Gotovo je, da sčasoma do tega tudi pridemo, vendar pa ne po ónej poti, kakor jo hodita pisatelj in urednik »Edinosti«. Ako se je videle tema gospodoma in ónim »odobrujúčim in práv zmožnim učiteljem«, da preti našemu šolstvu kaka nevarnost iz sedanje vzobrazbe učiteljev, naj bi se bili ustno ali ustmeno obrnoli na cesarskega namestnika ali g. dež. šol. nadzornika, razložili mu svoje premisljike ter ga poprosili, naj po svojej moči ukrene, da se temu opomors. Ali pa naj bi tega naprosili kacega naših državnih poslancev, da se podá v tej zadevi k naučnemu ministru, ali ga pa v državnem zboru javno interpeluje. Takó bi ravnali možjé. Nedostojno je pa za moža, da hoče grajati kako napravo ter pri tem »izza grma« napada nedolžne osebe, katere je osoda po naključji spravila z óno napravo, v kako dotiko. Rad bi vedel, kakó bi se bil izsolal »Edinostin« pisatelj, da ni bil po tedanjih določbah prisiljen dovršiti 3. ali 4. razred gimnazija, preden je vstopil v učiteljsiše!?

S takim-le pisarjenjem pa: »Nekako šegavo je bilo tedaj gledati rokodelčice (t. j. rokodelske učence) dohajajoče na učiteljsiše v Koper. Ta je popustil svoja šila in kopita doma; oni je ostavil svojo službo kot garzon v kakej stacuni, tretji je potisnil oblič in žago v kot ter sedel na klop na koperskem učiteljsišči, iz namena, da bi čez 4 leta postal národa svojega učitelj! Kaj ne, kakó »štetno«?« s takim pisarjenjem — pravim — razburjajo se le duhovi, goji se nesloga ter se zasaja razcepljenost v naj ože kroge učiteljske.

Razen tega je treba še nekaj premisliti. Tržaška »Edinost« ni list, ki bi bil pisan le za slov. intelegencijo; »Edinost« se čita tudi v marsikateri delavski roki, posebno po Tržaškem, na

*) Jaz imam v mislih le primorske šolske razmere.

Krasu, po Istri. Rad bi vedel, kaka misel o učiteljstvu se vzbudi v neomikanem delalci prebravšem góri navedeno pisarjenje in — saj ni nikomur zapisano na čelu, kakó da se je izsolal — ali se ne utegne pisatelju »Edinosti« samemu pripetiti, da se mu danes ali jutri oponese, kakó je zagnal sila in kopita v kot, preden je sedel na klop koperskega učiteljska! — Le roko na srce, gospod pisatelj! pa pomislite ali ste užé kedáj čitali, da bi bil ud kacega omikanega stanú o svojih tovariših takó pisal, in to v listu, koji čitajo naj različnejši stanovi! — Ali si more biti na tak način pridobimo spoštovanje naše inteligencije?!

Slednjé ne morem drugače, kakor da tudi pri tej priliki opozorim na neko neveselo prikazen, ki se pojavlja v slov. učiteljstvu, in ta je, da se premalo brigamo za svoje stanovsko (učiteljsko) novinarstvo. Ako nas kedo naprosi, naj spisemo za kak šolski list dvoje vrstic o domačih šolskih zadevah, hitro se začnemo izgovarjati, da nimamo časa i. t. d., ako nam je pa ta ali óni tovariš nehoté prišel kaj navskriž, tekó se zatečemo h kakemu nešolskemu listu ter začnemo udrihati po navideznem tovariši-nasprotniku, ne vidé, da udarci leté na ves naš stan, na nas same. Osebna čestihlepnost nam je več, nego čast našega stanú. Premisliti bi morali, da so šolski listi naša glasila, naša zvez in naši zastopniki pred neučiteljstvom. Z urednikom šolskega lista nas veže ljubezen do istega stanú, in to je važna zaslomba, katere pri nešolskih listih ne najdemo. Naj lepši dokaz nam daje zopet urednik tržaške »Edinosti«, kojemu so dobro došli dopisi učitelja-dopisnika zoper bivšega protikandidata »Edinosti«, kateri urednik pa v 76. štv. svojega lista práv z mirno vestjo pogazi v blato svojega bivšega dopisnika ter ga še velikodušno denuncira bivšemu protikandidatu svojega lista. — Tovariši! zapomnimo si to in bodimo učitelji, ne pa slepo orodje kacega neučiteljskega žurnalista!

Absolviran osmošolec in izprašan meščanski učitelj.

S Krasa. (Priznanje.) Preblagorodni gospod c. kr. deželni šolski nadzornik Anton Klodič, vitez Sabladoski, pisal je sotrudniku našega lista, g. Janku Lebanu, sledeče pismo:

»Še le te dni sem prišel do tega, da sem prečital mladini jako koristno knjigo: »Človek, v pogledu na njegovo telo in dušo«. Pristréno se Vam zahvaljuje za poslani iztis omenjene knjige, ter prilaga zanj . . . , da bi marljivo napredovali v koristnem literarnem delu jako želeči Anton Klodič. V Trstu, 18. X. 86.«

Iz Krškega. Vabilo. »Pedagogiško društvo« za učitelje in šolske prijatelje bo de zborovalo dné 4. nov. t. l. v šolskem poslopji v St. Jarneji na Dolenjskem ob 10. uri dopol. Spored: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Priobćenje dopisov. 3. Dolenjci s stališča omike in napredka. Govori g. Iv. Lapajne. 4. Uplivanje učitelja na kmetijsko gospodarstvo sploh in s posebnim obzirom na sadjerejo. Govorita gg. Lav. Abram in Fr. Lunder. 5. Pojedini nasvétí.

K mnogobrojni udeležitvi vabi učitelje in šolske prijatelje

odbor.

Iz Ljubljane. »Slovensko učiteljsko društvo« se je v 21. dan preteč. m. konstituiralo. Predsednik mu je A. Praprotnik, podpredsednik profesor Predika, blagajnik vadn. učitelj Iv. Tomšič, zapisnikar nadučitelj Fr. Govekar in knjižničar okr. š. nadzornik A. Žumer. Odbornika sta še gg.: nadučitelj Ivan Borštnik in c. k. učitelj Srečko Stegnar. — Príhodnja odborova seja bo de v četrtek 4. nov. t. l. — Istega dné se je ustanovil tudi odbor »Národne Šole«. Predsednikom je voljen Sr. Stegnar, podpredsednikom A. Žumer, blagajnikom in tajnikom Fr. Govekar. V odboru so še: A. Praprotnik, Fr. Praprotnik, Funtek, Močnik, Podkrajšek in Tomšič. G. Funtek zлага in bo de na svetlo dal pesmice za otroke po otročjih zabaviščih.

— Tukajšnja prva mestna deška ljudska šola je k IV. razredu (s 120 učenc.) dobila vzporedni razred (IVb), in dva razreda (IVb in V.) sta se preselila v pritlične prostore (na vodo) nekdanjega muzeja.

Razpisi učiteljske službe.

Na Kranjskem. Na enorazredni ljudski šoli v Doberničah s 500 gl. letne plače in s stanovanjem. Prošnje vzprejema do 3. nov. t. l. c. k. okrajni šolski svét v Novem Mestu.

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gospica Marija Steiner, dekliska učiteljica na ljudski šoli v Postojini, je na I. mestu za trdno postavljena. — Gosp. Anton Kadunec, učitelj v Hinjah, je prestavljen v Banjološko, in g. Pavl Borštnik iz Banjološke v Hinje.

 Današnjemu listu pridejan je „Kazalec“.